

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΣΥΝΕΤΕΥΞΗ: ΝΙΚΟΣ ΣΩΤΗΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΕΝΤ

«Υπάρχει μία και μόνη λύση»

Οι αναλύσεις του για την πολιτική κατάσταση της Ελλάδας, όπως τις γνωρίζουμε από δημόσιες ομιλίες του και από την αρθρογραφία του σε πολιτικά έντυπα στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, είναι ζωντανές, μαχητικές, καλοζυγισμένες και καταφέρνουν να εντάσουν την τρέχουσα πολιτική επικαιρότητα στο ευρύτερο πλαίσιο

της παγκόσμιας καπιταλιστικής κρίσης. Ο Νίκος Σωτηρακόπουλος, υποψήφιος διδάκτορας Κοινωνιολογίας στο Πανεπιστήμιο του Κεντ, μιλάει για το αδιέξοδο στο οποίο μοιάζει να έχει περιέλθει η κατάσταση για τους εργαζόμενους στην Ελλάδα και προτείνει τη μόνη δυνατή γι' αυτόν λύση.

Σήμερα βρίσκεται σε εξέλιξη μια τεράστια επίθεση στο εισόδημα των εργαζομένων. Πώς βλέπετε να εξελίσσονται τα πράγματα;

Αυτό που βλέπουμε σήμερα στην Ελλάδα αποτελεί μέρος μιας διεθνούς τάσης. Το σημαντικότερο είναι η απαξίωση της εργατικής δύναμης. Δημιουργείται ένας, θα λέγαμε, πλεονάζων πληθυσμός, που δεν χρησιμοποιείται στο κεφάλαιο ούτε στο στάδιο της παραγωγής ούτε στο στάδιο της καταναλώσεως. Στην παραγωγή, η ανάπτυξη των τελευταίων δεκαετιών ήταν χρηματοπιστωτική και δεν παράγγαγε σχεδόν καθόλου καινούργια αξία, με αποτέλεσμα να μη χρειάζονται νέα εργατικά χέρια. Στην καταναλώση, το κεφάλαιο μπορεί σήμερα να επενδύσει, να παράγει, στη χρεοκοπία της Ελλάδας ή στο χρηματιστήριο και να πουλήσει τα προϊόντα του σε μια ελίτ στην Κίνα ή στην Ινδία. Παλιά, με το φορντικό σύστημα, οι μισθοί ήταν συνδεδεμένοι με την παραγωγικότητα: οι εργαζόμενοι παρήγαγαν προϊόντα και πληρώνονταν για να τα καταναλώσουν. Τις τελευταίες τρεις δεκαετίες, όταν ο καπιταλισμός εισήλθε στο χρηματοπιστωτικό στάδιο, οι πραγματικοί μισθοί έμειναν στάσιμοι και ο κόσμος συνέχισε να καταναλώνει μέσω της πίστωσης. Από όταν έσκαψε η φουσκα των δανείων, ο κόσμος δεν έχει πια τη δυνατότητα ούτε να καταναλώσει.

Συμφωνώ με την περιγραφή που θέλει την κρίση σαν ακόμη έναν κύκλο ύφεσης που θα οδηγήσει με μαθηματική ακρίβεια στην ανάκαμψη;

Η κρίση αποτελεί σαφώς έναν κύκλο ύφεσης, αλλά ποιος μπορεί να φανταστεί σήμερα πως μπορούμε να βγούμε απ' αυτόν; Ποιο θα είναι το καινούργιο Νιου Ντρκ; Θα ξαναρχίσουμε να παράγουμε; Δεν βλέπω μεγάλη διάθεση. Δεν ακούω τους πολιτικούς της Ευρώπης να λένε ότι η έξοδος από την κρίση είναι τα έργα και οι υποδομές. Προσπαθούν να κάνουν μια μικροδιαχείριση της κρίσης, που δεν μπορεί να οδηγήσει πουθενά.

Η μεσοάγια τότε οδηγείται σε προλεταριοποίηση;

Φοβάμαι ότι η κατάσταση θα εξαπλωθεί και σε πληθυσμούς που δεν το περιμένουμε. Παλιότερα, η εξαθλίωση του κόσμου είχε επιπτώσεις στην οικονομία γιατί στερούσε εργατικά χέρια από την παραγωγή. Σήμερα, όλη η οικονομία δεν παράγει, δεν χρειάζεται εργατικά χέρια. Αυτή είναι η μεγάλη αντίφαση του καπιταλισμού: χρειάζεται εργαζόμενους στην παραγωγή, διαφορετικά δεν μπορεί να παράγει αξία και κέρδος. Στη συνέχεια, όμως, όσο προχωράει η τεχνολογία, χρειάζεται ολο και λιγότερους εργαζόμενους και δεν έχει τι να κάνει τους υπόλοιπους. Οι μετανάστες είναι καλό παράδειγμα: όταν η οικονομία βρίσκεται σε φάση ανάπτυξης, πριν από την Ολυμπιάδα, τους χρειαζόμαστε. Τώρα που η οικονομία δεν παράγει

τίποτα, τους θεωρούμε άχρηστους. Το ανθρωπινό είναι ότι αυτός ο κόσμος δεν έχει καν τα στοιχειώδη δικαιώματα. Το κεφάλαιο και το κράτος τους βλέπουν κάπως σαν παρίες, σαν παράσιτα που απορροφούν κρόδα. Αν μπορούσαν να τους εξαφανίσουν, θα το έκαναν.

Ο καπιταλισμός δεν χρειάζεται

«Αν η λύση δεν δοθεί στην κεντρική πολιτική σκηνή, δεν έχουμε ελπίδα. Είναι έτοιμη η Αριστερά; Οχι. Ποτέ δεν είναι κανείς έτοιμος για κάτι τέτοιο. Το θέμα όμως είναι ότι δεν υπάρχει άλλη λύση»

μιαν επίφαση ανθρωπιάς και δημοκρατίας για να λειτουργήσει;

Δυστυχώς, υπάρχουν περιπτώσεις όπου ο καπιταλισμός λειτουργεί πολύ καλά και χωρίς δημοκρατία. Η Ντινσιελαντ του καπιταλισμού δεν είναι ούτε οι ΗΠΑ ούτε η Μ. Βρετανία – είναι ο αχαλίνωτος, ξεσάλωτος καπιταλισμός της Κίνας ή παλιότερα της Νότιας Κορέας ή όπου αλλού υπήρχαν δικτατορίες. Ο καπιταλισμός λειτουργεί καλύτερα εκεί όπου δεν υπάρχουν δικλίδες ασφαλείας.

Θεωρείτε πιθανό να οδηγηθούμε σε ακραίες λύσεις στην Ελλάδα;

Δεν ανησυχώ τόσο πολύ για το πολιτεύμα, με την έννοια ότι ο κόσμος έχει πολιτικά ανακλαστικά και υπάρχει η έννοια της αντίστασης στο συλλογικό φαντασιακό μας. Δεν εί-

να εύκολο να γίνουμε Κίνα. Από την άλλη, αν κάποιος μας έλεγε πριν από τρία χρόνια ότι θα συνέβαιναν όλα αυτά στη χώρα με την πιο δυνατή Αριστερά στην Ευρώπη, δεν θα τον πιστευαίνα. Και όμως συμβαίνουν. Ο φόβος μου είναι ότι η επόμενη κυβέρνηση θα είναι στην ουσία η ίδια, ίσως με λίγο διαφορετική σύνθεση και με μερικά மாκρόματα, σε περίπτωση που μετάσχουν, για παράδειγμα, η Δημοκρατική Συμμαχία και η Δημοκρατική Αριστερά –ας ελλίσουμε όχι η «Χρυσή Αυγή». Μόνο χειρότερα μπορούν να γίνουν τα πράγματα αν δεν γίνει κάτι δραστικό.

Πώς φαντάζεστε αυτή τη δραστική ανατροπή;

Θα ακουστεί παλιομοδίτικα, αλλά το μόνο που θα μπορούσε να λειτουργήσει σήμερα στην Ελλάδα είναι μια μορφή λαϊκού μετώπου: η Αριστερά να καταλήξει σε κάποιους άξονες που μπορούν να συσπειρώσουν τον κόσμο και να κεφαλαιοποιήσει στην κεντρική πολιτική σκηνή τις νίκες που πετυχαίνει στο δρόμο. Είμαι για πολύ απαισιόδοξος για τη δύναμη του αυθόρμητου και του αδιαμεσολάβητου. Σχεδόν ριζαίω μια κυβέρνηση δύο φορές μέσα σε λίγους μήνες, στην Αίγυπτο ριζαίω κυβέρνηση στην Τунισία το ίδιο. Και μετά ποιος ήρθε στα πράγματα; Αν η λύση δεν δοθεί στην κεντρική πολιτική σκηνή, δεν έχουμε ελπίδα. Είναι έτοιμη η Αριστερά; Οχι. Ποτέ δεν είναι κανείς έτοιμος για κάτι τέτοιο. Το θέμα όμως είναι ότι δεν υπάρχει άλλη λύση. Τα προβλήματα είναι τόσο άμεσα, η κατάσταση χειροτερεύει με τόσο γρήγορο ρυθμό, που δεν έχουμε την πολυτέλεια για την παρακμιακή καθυστέρηση. Δεν έχουμε ούτε μήνα για χάσιμο.

*Ο Νίκος Σωτηρακόπουλος θα συμμετάσχει στην ανοιχτή συζήτηση που διοργανώνει το βρετανικό Ινστιτούτο Ιβάν ντε Τζελ «Φοβόλι των Ελλήνων και χείρας φρένοτες. Τεχνολογία και Δημοκρατία στην Ε.Ε.» στην Ελληνοαμερικανική Ένωση (Μασσαλία 22, Αθήνα), στις 24 Φεβρουαρίου, 19.30-21.00.